

Oportunitățile culturii evreiești la Timișoara – Capitală Europeană a Culturii 2021

De Getta Neumann

Orașul Timișoara va fi Capitală Europeană a Culturii 2021 - o știre senzațională anunțată de un juriu internațional delegat al UE. București, Cluj-Napoca și Baia Mare, celelalte orașe care au rămas în ultima fază a competiției pentru acest titlu au felicitat pe invingător, iar timișorenii s-au revărsat pe străzi ca să serbeze victoria.

"Shine Your Light – Light up Your City!" sau "Luminează orașul prin tine!", sloganul campaniei timișorene exprimă încrederea în propria lumină și în puterea ei de a o răspândi. Mesajul entuziast este inspirat de proverbialul "spirit timișorean", spiritul conviețuirii interetnice, -culturale și -confesionale. **"Timișoara a mizat puternic pe mozaicul de etnii și pe armonia în care trăiesc de secole", mi-a scris istoricul Victor Neumann.** În dosarul candidaturii, impresionant de temeinic și imaginativ, citim: „Recunoașterea și respectul reciproc sunt principiile fundamentale ale comunității interculturale, multiconfesionale și antreprenoriale a orașului. De secole întregi locuiesc aici peste 30 de culturi diferite: români, germani, maghiari, sârbi, croați, italieni, spanioli și bulgari. De asemenea credincioși ortodocși, catolici, evrei, protestanți, luterani, reformați, musulmani, și de alte confesiuni, își practică religia în pace și libertate, sensul cuvântului 'toleranță' a evoluat către 'fraternitate'". **Chiar dacă tihna acelor secole a fost uneori întreruptă, coabitarea pașnică a fost pentru perioade lungi o realitate, iar idealul toleranței mutate în fraternitate, o idee dragă rabinului dr. Ernest Neumann, tatălui meu, rămâne un țel nobil.**

"Un oraș european al culturii trebuie să conțină diversitatea culturii europene", a spus **Simona Neumann**, director executiv al Asociației "Timișoara Capitală Culturală". Este firesc așadar că

reprezentarea trecutului comunității evreilor, a contribuțiilor ei la economie, la arhitectura orașului, la cultură și-a găsit locul în conceptul organizatorilor. **Silueta și turlele Sinagogii din Cetate apar pe mai multe pagini din dosar, semn că cultura și religia iudaică (avem norocul sa figurăm în ambele categorii:)) sunt asimilate în conștiința identitară a orașului și că restaurarea sinagogii, se pare, sper, este iminentă.** Avântul organizatorilor este atât de mare și molipsitor, că îndrăznesc (cuvânt-cheie în proiect) să avansez și alte idei cu încrederea că vor fi îmbrățișate.

Sinagoga din Fabric

Dacă Sinagoga din Cetate își va redobândi strălucirea ca lăcaș de cult și/sau centru cultural, **nu se poate ca Sinagoga din Fabric, o capodoperă arhitectonică, opera celebrului arhitect Lipot Baumhorn, într-o stare jalnică, să fie neglijată. Ea trebuie salvată înainte să fie prea târziu!**

De realizat ar fi pentru anul 2021 **un mic muzeu evreiesc**, cu exponate legate de rituri și obiceiuri, cu informații despre situația și poziția evreilor de-a lungul secolelor. Ar fi un obiectiv turistic interesant și un loc unde timișorenii s-ar putea edifica despre foștii și actualii lor concetățeni.

Pe traseul turistic "Timișoara iudaică" este de inclus **cimitirul, cu cele peste 12.000 de morminte**, cel mai vechi din 1636. Este nu numai un loc de reculegere printre monumente

funerare de o mare valoare estetică, ci și o posibilitate de rememorare a istoriei evreilor din oraș și o evocare a personalităților care au clădit și creat în toate domeniile. Un album cu fotografii artistice și explicații ar fi binevenit.

Un ghid turistic dedicat Timișoarei iudaice (la care lucrez...) va plimba pe timișoreni și pe turiști prin orașul care va dobândi dimensiuni noi prin incursiunile în trecut. Sunt convinsă că unele obiective vor apărea pe *tripadvisor* cu ratings excelente.

Partenariate de școli și universități, colaborări cu alte țări fac parte din programul anului 2021. În acest context, mi se pare că **o colaborare cu instituții israeliene, eventual cu israelieni foști timișoreni**, merită să fie luată în considerație.

Sunt propuneri ambițioase, dar noi știm că, parafrazând pe Theodor Herzl, visele se împlinesc, dacă o vrem. Totul pare posibil în lumina degajată de echipa însuflețită care a câștigat titlul de Capitală Europeană a Culturii pentru Timișoara.